

การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนยกระดับเศรษฐกิจฐานราก ชุมชนจัดการตนเอง อย่างยั่งยืนในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต*

THE DEVELOPMENT OF COMMUNITY BASED TOURISM RAISES THE LEVEL OF THE
GRASSROOT ECONOMY TOWARD SUSTAINABLE SELF MANAGING COMMUNITIES IN
KRABI, PHANG NGA AND PHUKEY PROVINCE

ขจร ทุ่มศรี, สุนันทา คันธานนท์*

Kajon Toomsee, Sunanta Kunanta*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ภูเก็ต ประเทศไทย

Faculty of Humanities & Social Sciences, Phuket Rajabhat University, Phuket, Thailand

*Corresponding author E-mail: sunanta.k@pkru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินระดับความพึงพอใจ ประเมินระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ชุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืน และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนยกระดับเศรษฐกิจฐานรากสู่ชุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืน ในจังหวัด กระบี่ พังงา และภูเก็ต เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น นักพัฒนาชุมชน นักธุรกิจ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน นักศึกษา องค์กรภาครัฐภาคเอกชน เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน นักวิชาการ ผู้นำศาสนา ประชาชนและนักท่องเที่ยว โดยคำนวณจากสูตรของทาร์โร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ และผู้ประกอบการจังหวัดละ 3 คน และประชาชน จังหวัดละ 4 คน หรือสัมภาษณ์จนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ผลการวิจัยพบว่า ผลประเมินระดับความพึงพอใจ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนยกระดับเศรษฐกิจฐานรากสู่ชุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืน มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มี 5 กิจกรรม 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิต 2 กิจกรรม 3) ด้านการอนุรักษ์และการส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน มี 3 กิจกรรม 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน มี 4 กิจกรรม และ 5) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มี 3 กิจกรรม

คำสำคัญ: การพัฒนา, การท่องเที่ยวโดยชุมชน, ชุมชนจัดการตนเอง, เศรษฐกิจฐานราก

Abstract

This research article aims to assess the assessment level of the standard assessment of community tourism towards sustainable conscious communities. Sustainable and propose guidelines for community tourism development. Raising the grassroots economy to sustainable self-managed communities in Krabi, Phang Nga and Phuket provinces is a mixed-method research, including: 1) Quantitative research: Sample groups include those involved with tourists, community leaders, local leaders, community developers, business people, school administrators, teachers, students, and university students. government organizations Private sectors Regarding community tourism management, academics, religious leaders, citizens and tourists. Calculated from Taro Yamane's formula, the sample group was 389 people. and 2) Qualitative research the key informants were community leaders, occupational group leaders, and entrepreneurs (3 people per province) and the general public (4 people per province) or interviewed until the data reached saturation. The research tools were questionnaires and in-depth interviews. Data were collected using questionnaires and in-depth interviews. Statistics used in the research and data analysis include: The research results found that the overall satisfaction assessment results had the highest average value. Results of the assessment of community tourism standards, overall, the average value is at the highest level. And the guidelines for community tourism development to raise the grassroots economy to sustainable self-managed communities have 5 aspects: 1) Community tourism management, 5 activities 2) Economic, social and quality of life management, 2 activities 3) Community cultural heritage conservation and promotion, 3 activities 4) Systematic and sustainable management of natural resources or the environment, there are 4 activities and 5) Quality of community tourism services, there are 3 activities.

Keywords: Development, Community Based Tourism, Self-Managing Communities, Grassroots Economy

บทนำ

จากสถานการณ์โควิด-19 ที่ผ่านมาส่งผลให้ชาว พังงา กระบี่ และภูเก็ต รวมถึงประชาชนที่ย้ายถิ่นเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย รายได้ส่งผลต่อเศรษฐกิจครัวเรือนเศรษฐกิจขององค์กรท้องถิ่น ชุมชน บริษัทโรงแรมต่าง ๆ ซึ่งก็ประสบปัญหาทั้งสิ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่ไม่สามารถเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ และส่วนหนึ่งเกิดจากการที่คนในชุมชนต้องดูแลตัวเองตามนโยบายการปรับตัววิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด-19 ทุกคนดูแลตัวเอง ธุรกิจต่าง ๆ จึงหยุดนิ่งไม่สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ รายได้ต่าง ๆ ก็หยุดชะงัก คนที่เคยเก็บเงินไว้ก็ค่อย ๆ หายหมดไป และส่งผลต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งทุกคนก็พยายามหาทางออก ชุมชน คือทางออกที่น่าสนใจในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลักมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ดังนั้น การท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงตั้งอยู่บนฐานคิดที่เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการผสมผสานจุดมุ่งหมายของการฟื้นฟู และอนุรักษ์สภาพแวดล้อม (สุดถนอม ตันเจริญ, 2560)

เพราะหากนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการในชุมชนก็จะช่วยส่งเสริมให้เศรษฐกิจชุมชนเกิดการหมุนเวียน มีรายรับ รายจ่าย เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

พื้นที่ในสามเหลี่ยมอันดามันประกอบด้วยจังหวัด พังงา กระบี่ และภูเก็ต เป็นพื้นที่ที่มีบริบทสภาพแวดล้อมที่น่าสนใจประกอบด้วยทะเล ภูเขา ท้องฟ้า แม่น้ำ ที่สวยงาม ดึงดูดนักท่องเที่ยวติดอันดับโลกนักท่องเที่ยวทุกคนสนใจที่มาเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ที่มีทะเลที่สวยงาม มีเกาะต่าง ๆ มีปะการังใต้ท้องทะเลที่สวยงาม ส่งเสริมให้คนในจังหวัด กระบี่ พังงา และภูเก็ต มีอาชีพหลักเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ที่เป็นรายได้ของคนในชุมชน ที่เข้ามาประกอบอาชีพเป็นอาชีพเกี่ยวกับด้านโรงแรม บริษัททัวร์ ค้าขายผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว และอาชีพอื่น ๆ ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนทั่วประเทศเป็นแหล่งผลิตรายได้ที่ไปสนับสนุนประเทศไทยอีกส่วนหนึ่ง (ศุภลักษณ์ ศรีวิไล และรุ่งเรือง ทองศรี, 2564)

จากผลการวิจัยของ ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ ได้ศึกษาวิจัย พบว่า ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน และด้านการจัดการ จะเป็นด้านแรกในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรที่สวยงามติดอันดับโลก ซึ่งหากชุมชนมีการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นผู้ดูแล และใช้ประโยชน์ ก็จะช่วยทำให้ชุมชนนั้นเกิดการพัฒนา และสามารถ ยกระดับเศรษฐกิจฐานราก (ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ, 2566)

ทั้งนี้ หากชุมชนจัดการตนเองได้ ก็จะส่งผลให้ชุมชนนั้นเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน จะช่วยให้ผู้ประกอบการทราบถึง ความพึงพอใจของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้ชุมชนได้นำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาต่อยอด จัดการตนเองท่องเที่ยวในบริบทสภาพแวดล้อมของตนเองให้เกิดความอย่งยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ยกระดับเศรษฐกิจฐานราก สร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนต่อไปได้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยกระดับเศรษฐกิจฐานรากสู่ชุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืน ในจังหวัด กระบี่ พังงา และภูเก็ต ทั้งนี้ เพื่อประเมินระดับความพึงพอใจ และ ระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ชุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืน และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยกระดับเศรษฐกิจฐานราก สู่ชุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืน ในจังหวัด กระบี่ พังงา และภูเก็ต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินระดับความพึงพอใจ และประเมินมาตรฐาน ระดับการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชน สู่ชุมชนจัดการตนเอง อย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยกระดับเศรษฐกิจฐานราก สู่ชุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการศึกษารวบรวมเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ (483,858) พังงา (266,183) และภูเก็ต (429,957) (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2568) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทุกประเด็น ประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น นักพัฒนาชุมชน นักธุรกิจ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน นักศึกษา องค์กรภาครัฐภาคเอกชน เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน นักวิชาการ ผู้นำศาสนา ประชาชนและนักท่องเที่ยว โดยคำนวณจากสูตร Yamane, T. กลุ่มตัวอย่าง 389 คน (Yamane, T., 1973) และ 2) การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญนี้ ได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยวบ้านบางเทา ตำบลวิชิต โคกกลอย ชุมชนท่องเที่ยวห้วยล่อญ ชุมชนท่องเที่ยวบ้านนาเตย ชุมชนท่องเที่ยวเขาพนม ชุมชนท่องเที่ยวตำบลคลองเขม่า มีความน่าเชื่อถือมีความสามารถในเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยกย่องระดับเศรษฐกิจฐานราก สุ่มชุมชนจัดการตนเอง อย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต จังหวัดละ 30 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จังหวัดละ 3 คน ผู้นำกลุ่มอาชีพ จังหวัดละ 3 คน ประชาชน จังหวัดละ 4 คน และผู้ประกอบการ จังหวัดละ 3 คน หรือสัมภาษณ์จนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว (บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธิ์, 2551)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนลักษณะแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด มีการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อหาความเที่ยงตรงใช้ดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา โดยกำหนดคะแนนตั้งแต่ +1 ถึง -1 แล้วนำผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรเกณฑ์ได้ 0.8 (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551) โดยจะใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ที่มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ ความเชื่อมั่นได้ทำการทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องศึกษาจากนั้นนำแบบสอบถามทดลองใช้ที่ได้รวบรวมมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการหาค่าความเชื่อมั่นใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์อัลฟา และตรวจสอบความถูกต้อง ของถ้อยคำหรือสำนวน เพื่อให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพ พุดตอบสามารถอ่านเข้าใจได้ตรงประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการ ซึ่งจะทำให้ผลงานวิจัยเป็นที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามแบบปลายเปิดกลุ่มตัวอย่าง 389 คน และได้สัมภาษณ์เชิงลึกกับ ผู้นำชุมชน จังหวัดละ 3 คน ผู้นำกลุ่มอาชีพ 3 คน ประชาชน จังหวัดละ 4 คน และผู้ประกอบการ จังหวัดละ 3 คน หรือสัมภาษณ์จนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาตรวจสอบความเรียบร้อยของข้อมูล และทำการบันทึกรหัสแบบสอบถามตามที่กำหนด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หาคุณภาพ อย่างถูกต้องตามกระบวนการเรียบเรียง แล้วนำผลที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ แปลความหมายของข้อมูลที่เป็นมาตราส่วน ประมาณค่า โดยใช้การแบ่งช่วงชั้นเท่ากัน (Class Interval) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินระดับความพึงพอใจ และประเมินมาตรฐานระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน สู่ชุมชนจัดการตนเอง อย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 และมีอายุ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 63.20 ระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 84.30 มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 69.40 มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 65.60 สถานภาพ โสด จำนวน 360 คน คิดเป็นร้อยละ 92.50 และจำนวนครั้งที่มาเที่ยว 1 - 2 ครั้ง จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40

2. ผลการประเมินระดับความพึงพอใจในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับความพึงพอใจในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต (n = 389)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ด้านผู้ให้บริการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.17	0.78	มาก
ด้านผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน	4.18	0.74	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน	4.29	0.72	มากที่สุด
ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน	4.30	0.75	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.29	0.72	มากที่สุด
ด้านวิธีการจัดการท่องเที่ยว	4.32	0.73	มากที่สุด
ด้านการยกระดับอาชีพ	4.25	0.72	มากที่สุด
ด้านการเพิ่มมูลค่า	4.30	0.75	มากที่สุด
ด้านการสร้างความน่าเชื่อถือ	4.30	0.72	มากที่สุด
สรุปภาพรวม	4.27	0.74	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าระดับความพึงพอใจในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านวิธีการจัดการท่องเที่ยว มากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา คือ 2) มี 3 ด้านเท่ากัน คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ($\bar{X} = 4.30$) ด้านการเพิ่มมูลค่า ($\bar{X} = 4.30$) และด้านการสร้างความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.30$) 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ($\bar{X} = 4.29$) และ ด้านกิจกรรมในการจัดการท่องเที่ยว

โดยชุมชน ($\bar{X} = 4.29$) 4) ด้านการยกระดับอาชีพ ($\bar{X} = 4.25$) 5) ด้านผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ($\bar{X} = 4.18$) และ 6) ด้านผู้ให้บริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ($\bar{X} = 4.17$) ตามลำดับ

3. ผลการประเมินมาตรฐานระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมนุมชนจัดการตนเอง อย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินมาตรฐานระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมนุมชนจัดการตนเอง อย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต (n = 389)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.27	0.73	มากที่สุด
ด้านการจัดการเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตที่ดี	4.29	0.73	มากที่สุด
ด้านการอนุรักษ์และการส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน	4.30	0.71	มากที่สุด
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	4.34	0.73	มากที่สุด
ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.26	0.75	มากที่สุด
หมวดคุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ	4.24	0.76	มากที่สุด
หมวดการเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัย	4.27	0.73	มากที่สุด
สรุปภาพรวม	4.29	0.90	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า พบว่า ผลการประเมินมาตรฐานระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมนุมชนจัดการตนเองในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) โดยการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา คือ ข้อตกลงร่วมกันสำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรในกลุ่มบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.31$) และครอบคลุมปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยกกระดับเศรษฐกิจฐานราก ชุมนุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงาและภูเก็ต

ตารางที่ 3 แสดงข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยกกระดับเศรษฐกิจฐานราก ชุมนุมชนจัดการตนเอง อย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	ด้านการจัดการเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิต
แนวทางที่ 1 นำเสนอความโดดเด่น โดยมีกิจกรรม คือ	แนวทางที่ 1 สร้างผู้ประกอบการ โดยมีกิจกรรม คือ
1) กำหนดสิ่งที่โดดเด่นในชุมชน และส่งเสริมโฆษณา และ	1) ส่งเสริมผู้ประกอบการทุกระดับ และ 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้รับมาตรฐาน
2) ประชาสัมพันธ์ ให้นักท่องเที่ยวทราบ	
แนวทางที่ 2 ยกย่องศักยภาพชุมชน โดยมีกิจกรรม คือ	แนวทางที่ 2 สร้างคน สร้างงาน โดยมีกิจกรรม คือ
1) พัฒนาบุคลากรรองรับการท่องเที่ยวชุมชนทุกระดับการทำงาน และ 2) ปรับสถานที่ท่องเที่ยวรองรับทุกสภาพอากาศ	1) ส่งเสริม สร้างงาน และรายได้ ให้กระจายไปทุกระดับในแต่ละชุมชน 2) ค้นหาคนที่ว่างงานเพื่อสร้างงาน ให้เหมาะกับ

ตารางที่ 3 แสดงข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยกระดับเศรษฐกิจฐานราก ชุมชนจัดการตนเอง อย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต (ต่อ)

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	ด้านการจัดการเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิต
แนวทางที่ 3 บริหารแบบรวมศูนย์ โดยมีกิจกรรม คือ 1) สร้างศูนย์กลางการบริหารจัดการ และ 2) กำหนดแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ตั้งกติกาการบริหารทุกภาคส่วน แนวทางที่ 4 สร้างศูนย์ประชาสัมพันธ์ชุมชน โดยมีกิจกรรม คือ 1) ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทุกรูปแบบ และ 2) นำประชาสัมพันธ์มาใช้ในการขับเคลื่อนบริหารจัดการชุมชน	ความสามารถของแต่ละบุคคล และ 3) จัดอบรมพัฒนาบุคลากรทุกภาคส่วนเพื่อให้ได้มาตรฐาน แนวทางที่ 3 ยกระดับผลิตภัณฑ์ โดยมีกิจกรรม คือ 1) พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน และ 2) ขยายตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเพิ่มยอดขาย ลดต้นทุนการผลิต
ด้านการอนุรักษ์และการส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม
แนวทางที่ 1 สร้างอัตลักษณ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น โดยมีกิจกรรม คือ 1) ค้นหาอัตลักษณ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น 2) ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมของแต่ละพื้นถิ่น และ 3) โฆษณาประชาสัมพันธ์ วัฒนธรรมของแต่ละพื้นถิ่น ให้นักท่องเที่ยวรู้จัก แนวทางที่ 2 สร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น โดยมีกิจกรรม คือ 1) รวบรวมข้อมูล ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น 2) สร้างสื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น และ 3) สร้างกลไกการอนุรักษ์ ถ่ายทอด และพัฒนาจากรุ่นสู่รุ่นของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น แนวทางที่ 3 สร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น โดยมีกิจกรรม คือ 1) รวบรวมข้อมูล ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น 2) สร้างสื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น และ 3) สร้างกลไกการอนุรักษ์ ถ่ายทอด และพัฒนาจากรุ่นสู่รุ่นของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น แนวทางที่ 4 ยกระดับพิพิธภัณฑ์ให้มีชีวิต โดยมีกิจกรรม คือ 1) จัดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน 2) ส่งเสริมให้สร้างรายได้จากยกระดับพิพิธภัณฑ์ให้มีชีวิต และ 3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้อัตลักษณ์พื้นถิ่น	แนวทางที่ 1 บูรณาการอนุรักษ์สร้างอาชีพส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน โดยมีกิจกรรม คือ 1) สร้างเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการส่งเสริมอาชีพ และ 2) สร้างกลไกการตลาดส่งเสริมการท่องเที่ยวอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน แนวทางที่ 2 คืนป่าให้ชุมชน โดยมีกิจกรรม คือ 1) กำหนดพื้นที่เอกชน หรือพื้นที่สาธารณประโยชน์ของชุมชน และ 2) สร้างกลไกการบริหารจัดการป่าชุมชน แนวทางที่ 3 สร้างเครือข่ายอนุรักษ์ป่าโดยมีกิจกรรม คือ สร้างอาชีพนักอนุรักษ์ดูแลป่าให้กับคนในชุมชน แนวทางที่ 4 จัดการท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ โดยมีกิจกรรม คือ 1) จัดสรรพื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ และ 2) ออกแบบการดำเนินการขับเคลื่อนและบริหารจัดการ กำหนดกิจกรรม
ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	
แนวทางที่ 1 ยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีกิจกรรม คือ 1) จัดสรรพื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ออกแบบการดำเนินการขับเคลื่อนและบริหารจัดการ และ 3) กำหนดกิจกรรมใหม่ ๆ ส่งเสริมการท่องเที่ยว แนวทางที่ 2 สร้างจุดขายท่องเที่ยวปลอดภัย โดยมีกิจกรรม คือ ประชาสัมพันธ์เชิงรุกทุกช่องทาง การท่องเที่ยวปลอดภัย แนวทางที่ 3 เพิ่มจุดบริการหรือพยาบาลเคลื่อนที่ โดยมีกิจกรรม คือ 1) จัดอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการดูแลความปลอดภัย และการปฐมพยาบาล และ 2) จัดเครื่องมืออุปกรณ์ และการเดินทางสำหรับคณะทำงานด้านการปฐมพยาบาล	

อภิปรายผล

การศึกษาระดับความพึงพอใจ และระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน สู่ชุมชนจัดการตนเอง อย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวิธีการจัดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ด้านการเพิ่มมูลค่าและด้านการสร้างความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน และด้านกิจกรรมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการยกระดับอาชีพ ด้านผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนและ ด้านผู้ให้บริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามลำดับ โดยผู้รับบริการที่มีความพึงพอใจย่อมเกิดความไว้วางใจ และมีความเชื่อมั่นว่าชุมชนแห่งนี้สามารถพัฒนาได้ดีขึ้น (วิวัฒน์ จันทรกึ่งทอง และกนกแก้ว จันทรกึ่งทอง, 2566)

ผลการประเมินมาตรฐานระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) และนักท่องเที่ยวมีความต้องการมาท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด เพราะจังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา และภูเก็ต เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากร สิ่งแวดล้อมที่สวยงาม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืนมากที่สุด ดังที่ ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ ได้ศึกษาวิจัยพบว่า จุดแข็งของชาวบ้าน คือ มีธรรมชาติ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับการอนุรักษ์ป่า (ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ, 2566) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พอใจ สิงหนตร และคณะ พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของบ้านป่าเหมี้ยงในภาพรวม คือ ศักยภาพของพื้นที่ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยว/สิ่งดึงดูดใจ ที่นักท่องเที่ยวต้องการจะมาท่องเที่ยว คือ ธรรมชาติ รองลงมา คือ 2) ด้านการอนุรักษ์และการส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{X} = 4.30$) (พอใจ สิงหนตร และคณะ, 2566) เหมือนดังที่ พระครูพิพัฒน์สุตคุณ (ธัญพิสิษฐ์ จำนิล) และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากวิถีพุทธเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร พบว่า ศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากวิถีพุทธของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร มีการสืบสานและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมโดยการเพิ่มมูลค่า การสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน ในพื้นที่โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางเพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจผ่านประเพณีต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับวัด แม่น้ำน่าน (พระครูพิพัฒน์สุตคุณ (ธัญพิสิษฐ์ จำนิล) และคณะ, 2566) ยังตรงกับแนวคิดของ โกมินทร์ สุขอุ้น ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านบางสาน ตำบลพนม อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า 1) บริบทชุมชนมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านประวัติศาสตร์และการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ด้านสภาพทางกายภาพด้านสภาพทางเศรษฐกิจด้านสภาพสังคมและวัฒนธรรมด้านสภาพการเมืองการปกครองและด้านทรัพยากรและภูมิปัญญาโดยมีศักยภาพการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน ได้แก่ ด้านผู้นำชุมชนด้านเศรษฐกิจชุมชนด้านทรัพยากรชุมชนด้านการมีส่วนร่วมชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมชุมชนและด้านการติดต่อประสานงาน ชุมชนบ้านบางสานมีการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีด้านเศรษฐกิจด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจและด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนมีความสำคัญมากในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตที่ดี (โกมินทร์ สุขอุ้น, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชาภรณ์ ชันบุรี และนพคุณ ชูทัน ได้ศึกษาวิจัย พบว่า การพัฒนานวัตกรรมชุมชนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนทั้งสิ้น 3) ด้านการบริหาร

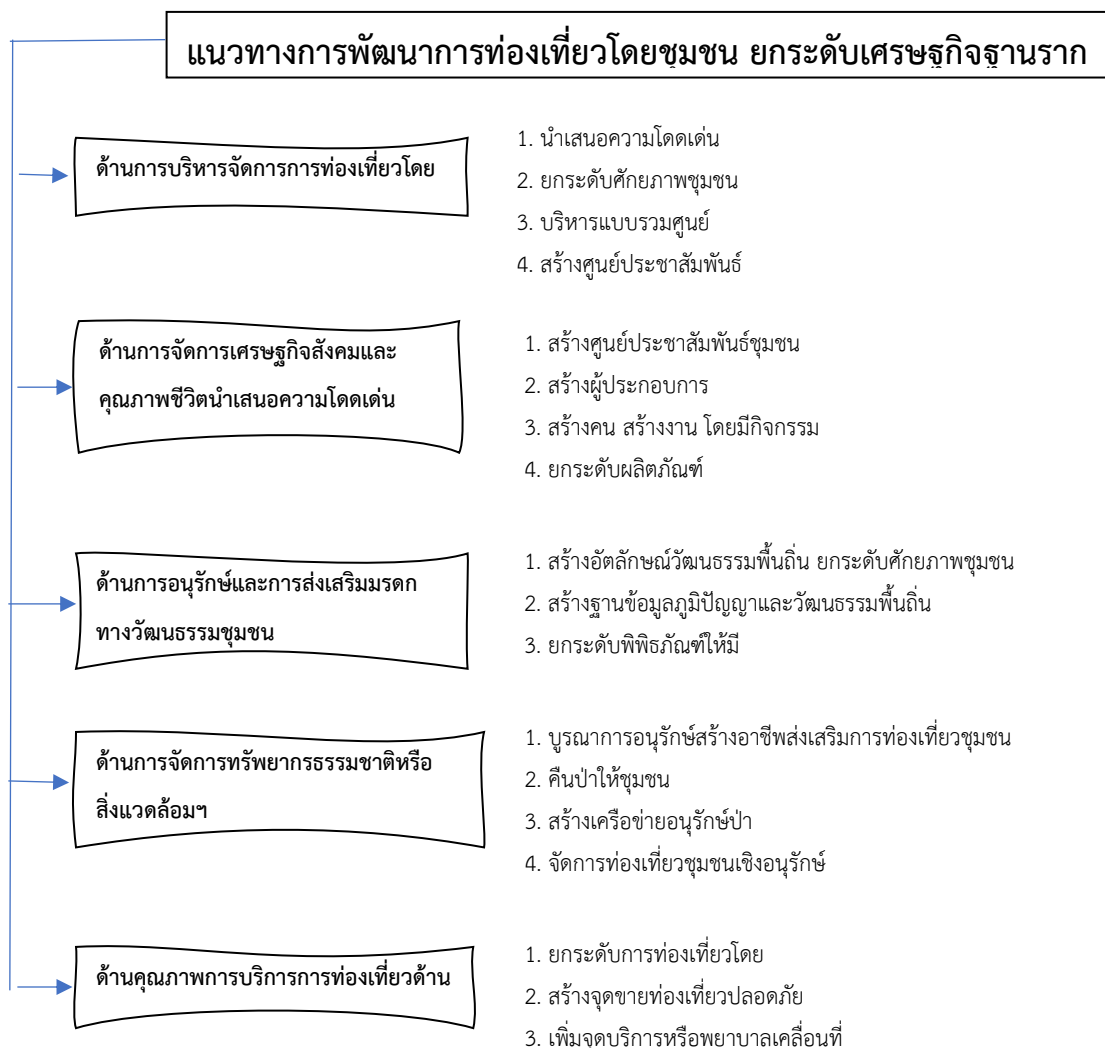

จัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ 4) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามลำดับ (ปรีชาภรณ์ ชันบุรี และนพคุณ ชูทัน, 2565)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยุกระดับเศรษฐกิจฐานราก สู่ชุมชนจัดการตนเอง อย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 กิจกรรม คือ 1.1) นำเสนอความโดดเด่น 1.2) ยุกระดับศักยภาพชุมชน 1.3) บริหารแบบรวมศูนย์ 1.4) สร้างศูนย์สหประชาสัมพันธ์ชุมชน และ 1.5) สร้างผู้ประกอบการ รวมไปถึงการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัยได้ โดยการสะสมเป็นองค์ความรู้ ประสบการณ์ หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเอง เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเกิดสิ่งสมมาเป็นเวลานาน และมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่อีกหนึ่งรุ่นในท้องถิ่น เพื่อให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เรียกว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” (กัมพล เพ็ชรล้อมทอง และคณะ, 2564) 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิต 2 กิจกรรม คือ 2.1) สร้างคน สร้างงาน และ 2.2) ยุกระดับผลิตภัณฑ์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของงาน คือ การปรับระบบคิดและการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนแล้วทำให้เกิดความคิดที่จะแก้ไขปัญหาสำคัญของชุมชนด้วยตัวชุมชนเอง (เขมิกา วรวิทย์ภูมิกุล และนพรัตน์ รัตนประทุม, 2567) 3) ด้านการอนุรักษ์และการส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน 3 กิจกรรม คือ 3.1) สร้างอัตลักษณ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น 3.2) สร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น และ 3.3) ยุกระดับพิพิธภัณฑ์ให้มีชีวิต 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน 3 กิจกรรม คือ 4.1) บูรณาการอนุรักษ์สร้างอาชีพส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน 4.2) คืนป่าให้ชุมชน และ 4.3) สร้างเครือข่ายอนุรักษ์ป่าด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3 กิจกรรม คือ 4.3.1) ยุกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4.3.2) สร้างจุดขายท่องเที่ยวปลอดภัย และ 4.3.3) เพิ่มจุดบริการหรือพยาบาลเคลื่อนที่ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวการออกแบบแพ็คเกจท่องเที่ยวที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวการปรับผลิตภัณฑ์และบริการให้สามารถตอบโจทย์นักท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น (ศุภลักษณ์ ศรีวิไล และรุ่งเรือง ทองศรี, 2564) และ ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ การพัฒนาจะทำให้กลุ่มสามารถจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้อย่างยั่งยืนต่อไป (ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ, 2566) อีกทั้ง อัญชลี ศรีเกตุ ได้ยืนยันว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและผลักดันเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เกิดความยั่งยืน (อัญชลี ศรีเกตุ, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ได้พบองค์ความรู้ใหม่ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยุกระดับเศรษฐกิจฐานราก สู่ชุมชนจัดการตนเอง มีด้านบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4 แนวทาง ด้านการจัดการเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิต 4 แนวทาง ด้านการอนุรักษ์และการส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน 3 แนวทาง ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม 4 แนวทาง และ ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3 แนวทาง แสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยุกระดับเศรษฐกิจฐานราก สู่ชุมชนจัดการ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า ผลการประเมินระดับความพึงพอใจ และระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน สู่ชุมชนจัดการตนเอง อย่างยั่งยืน ในจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต ซึ่งผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ ต่ำกว่า 20 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท สภาพภาพโสด และจำนวนครั้งที่มาเที่ยว 1 - 2 ครั้ง มีระดับความพึงพอใจในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ด้านวิธีการจัดการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเท่ากัน ผลการประเมินมาตรฐานระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด จังหวัดภูเก็ตและพังงา นักท่องเที่ยวมีความต้องการมาเที่ยวในระดับที่มากที่สุด เพราะเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากร สิ่งแวดล้อมที่สวยงาม ส่วนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ยุกระดับเศรษฐกิจฐานราก สู่ชุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืน มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 กิจกรรม คือ 1.1) นำเสนอความโดดเด่น 1.2) ยุกระดับศักยภาพชุมชน 1.3) บริหารแบบรวมศูนย์ 1.4) สร้างศูนย์สหประชาสัมพันธ์ชุมชน

และ 1.5) สร้างผู้ประกอบการ 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิต 2 กิจกรรม คือ 2.1) สร้างคนสร้างงาน และ 2.2) ยกระดับผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการอนุรักษ์และการส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน 3 กิจกรรม คือ 3.1) สร้างอัตลักษณ์วัฒนธรรมพื้นถิ่น 3.2) สร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น และ 3.3) ยกระดับพิพิธภัณฑ์ให้มีชีวิต และ 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน 3 กิจกรรม คือ 4.1) บูรณาการอนุรักษ์สร้างอาชีพส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน 4.2) คีนป่าให้ชุมชน และ 4.3) สร้างเครือข่ายอนุรักษ์ป่าด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3 กิจกรรม คือ 4.3.1) ยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4.3.2) สร้างจุดขายท่องเที่ยวปลอดภัย และ 4.3.3) เพิ่มจุดบริการหรือพยาบาลเคลื่อนที่ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรให้ชุมชนนำเสนอความโดดเด่น และส่งเสริมโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ให้นักท่องเที่ยวทราบ 2) ควรสร้างศูนย์กลางการบริหารจัดการ กำหนดแนวทางปฏิบัติร่วมกัน 3) ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้รับมาตรฐาน ขยายตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน 4) ควรสร้างฐานข้อมูลภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น และสร้างสื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมพื้นถิ่น และอนุรักษ์ ถ่ายทอด และพัฒนาจากกลุ่มสู่รุ่น 5) ควรสร้างเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการส่งเสริมอาชีพ และ 6) ควรสร้างจุดขายท่องเที่ยวปลอดภัย โดยมีกิจกรรมประชาสัมพันธ์เชิงรุกทุกช่องทาง การท่องเที่ยวปลอดภัยประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน และ 2) การตลาดและการประชาสัมพันธ์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2568). โครงสร้างข้อมูลสถิติจำนวนประชากรไทยที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน แยกรายอายุรายเดือน. เรียกใช้เมื่อ 1 พฤษภาคม 2568 จาก https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByMooBan.php?ye
- กัมพล เพ็ชรล้อมทอง และคณะ. (2564). กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(12), 354-368.
- โกมินทร์ สุขอ่อน. (2565). การจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านบางสาน ตำบลพนม อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศ*, 9(6), 292-309.
- เขมิกา วรวิทย์ภูมิกุล และนพรัตน์ รัตนประทุม. (2567). “ก๊อบ ลอน” ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้านนาแหลม ตำบลทุ่งกวาว อำเภอเมืองจังหวัดแพร่. *วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ*, 8(2), 150-173.
- ไทยโรจน์ พวงมณี และคณะ. (2566). การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านพองหนีบ (ขทพ.) ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย. *วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว*, 5(2), 1-24.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.

- ปรีชาภรณ์ ชันบุรี และนพคุณ ชูทัน. (2565). รูปแบบนวัตกรรมชุมชนเพื่อการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากกรณีศึกษาการสร้างอาชีพการเพาะเห็ด ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 7(2), 310-319.
- พระครูพิพัฒนสุตคุณ (ธัญพิสิษฐ์ จำนิล) และคณะ. (2566). การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากวิถีพุทธเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร. วารสารวิจัยวิชาการ The Journal of Research and Academics, 6(6), 1-14.
- พอใจ สิงหนตร และคณะ. (2566). กลไกการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านป่าเหมี้ยง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง. วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว, 5(1), 71-92.
- วิวัฒน์ จันทรกึ่งทอง และกอแก้ว จันทรกึ่งทอง. (2566). ปัจจัยเหตุและผลของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดสงขลา. วารสารวิชาการราชภัฏภูเก็ต, 19(2), 58-77.
- ศุภลักษณ์ ศรีวิล และรุ่งเรือง ทองศรี. (2564). ผลกระทบของการแพร่กระจายของการระบาดของ COVID-19 ต่อการท่องเที่ยวไทย. วารสารการจัดการนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(8), 405-416.
- สุดถนอม ตันเจริญ. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 13(2), 1-24.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). ความรู้เกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียน. เรียกใช้เมื่อ 1 พฤษภาคม 2568 จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14327>
- อัญชลี ศรีเกตุ. (2565). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่วิถีที่ยั่งยืน. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(2), 270-279.
- Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: Harper & Row.